

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla az ABERMANN Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Abermann Szilvia ügyvéd) által képviselt **felperesnek** a Cserkutiné dr. Dávid Zsuzsanna ügyvéd által képviselt **alperes** ellen hibás teljesítésből eredő árszállítás és kártérítés megfizetése iránt indított perében a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 2009. február 17. napján kelt G.20.338/2008/20. sorszám alatti ítélete ellen az alperes által 21. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, az alperest terhelő marasztalás tőkeösszegét 8.100.034 (Nyolcmillió - egyszázezer - harmincnégy) Ft-ra leszállítja, melyből 2.772.716 (Kettőmillió - hétszázhetvenkettőezer - hétszáztizennyhat) Ft után a 2000. október 3. napjától, míg 5.327.318 (Ötmillió - háromszázhuszonhétezer - háromszáztizennyolc) Ft után a 2000. december 23. napjától 2001. december 31. napjáig évi 20%-os mértékű, 2002. január 1. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11%-os mértékű, 2005. január 1. napjától a kifizetés napjáig pedig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt mértékű késedelmi kamatát köteles megfizetni.

Az alperest terhelő elsőfokú perköltség összegét 131.912 (Egyszázharmincegyezer - kilencszáztizennykettő) Ft-ra szállítja le.

A másodfokú eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Megállapítja, hogy az alperes az illetékügyben eljáró hatóságtól 900.000 (Kilencszázezer) Ft fellebbezési illetéket visszaigényelhet.

Megkeresi a Győri Ítéltábla Gazdasági Hivatalát, hogy a felperesnek az EL.10/2009. szám alatt letétbe helyezett 50.000 (Ötvenezer) Ft szakértői díjat utalja vissza.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

A felperes az 1996. évtől kezdődően vásárolt az alperes jogelődjétől (továbbiakban: az alperestől) rendszeresen az általa forgalmazott - Grabiol PTP 26 elnevezésű - bőrdíszműipari műbőrt kültéri, levegővel tölthető óriásballonok gyártására. Kezdetben a felperes az alperes

... áruházában, kistételben vásárolta az anyagot; utóbb az alperes ... központjában nagytételben rendelte meg azt. A termékhez átadott alperesi műszaki feltételek szerint annak rendeltetése: „textilszínoldalú iskolatáska, speciális szabadidőtáska.” A felperes ezt megelőzően, 1995/96-ban héliummal tölthető ballonok gyártására alkalmas anyag fejlesztését rendelte meg az alperestől, azonban az elkészült és próbagyártott - Grabothan Helios elnevezésű - termékből a felperes utóbb nem rendelt. A felperes 1999. októberétől észlelte, hogy a részére leszállított Grabiol PTP 26 termék minősége megváltozott, színtartósága nem éri el a korábbi, a felperes által legyártott és tőle megrendelt kültéri - télapó - reklámballonok anyaga esővíz hatására színezéket old ki és átszínezi a másik anyagrészt.

A felperes az 1999. szeptember 28. és 2000. szeptember 20. napja között vásárolt PTP 26 termékből készített reklámballonok közül 2001. április 18. és 2003. december 30. napján összesen 214 darabot selejtezett le az elszíneződés és a megrendelői kifogások miatt. A felperesnek a 2000. március 6. napján kelt szállítási szerződés alapján kültéri télapóballonokra megrendelése volt az "A" Kft-től, azonban a megrendelő vevői panaszai alapján elállt a szerződéstől és a szerződött minimális 180 darabos mennyiség helyett csak 97 darab ballont vett át.

A felperes módosított keresetében 5.545.431,- forint tőke - mint árleszállítás -, valamint annak 2000. október 3. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata és 8.523.709,- forint + áfa (10.654.636,- forint) tőke - mint hibás teljesítéssel okozott kár -, valamint annak a 2000. december 23. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

A felperes árleszállítás iránti keresetét a leselejtezett 214 darab reklámballonhoz felhasznált PTP 26 anyag értékének 50 %-a alapján munkálta ki, míg kártérítést az "A" Kft-vel kötött, de felbontott szállítási szerződés elmaradt hasznára figyelemmel követelte.

Kereseti érvelése szerint annak, hogy a PTP 26 termékhez az alperes által átadott műszaki feltételek a termék rendeltetését miként határozta meg, azért nem volt jelentősége, mert az alperesnek a felperes cégnevéből, valamint a felperes 1995-1996.évi ballonanyag megrendeléseiből tudnia kellett azt, hogy a felperes a megrendelt terméket kültéri ballon készítéséhez használja fel. A további megrendelések során erről a felhasználási célról az alperes úgy is értesült, hogy a felperes ügyvezetője az alperes központjában az alperes termékmenedzsereivel ("B", "C") közölte a felhasználási célt. A termékmenedzserek a felperes meghívására a felperes telephelyén a szabászatban a munkavégzést is megtekinthették, így abból, valamint a varroda falán elhelyezett fényképekből láthatták, hogy az általuk szolgáltatott anyagból kültéri ballonok gyártása folyik. Ezentúl a felperes termékeit tartalmazó prospektusokat is átadta az alperes ezen alkalmazottainak. Hangsúlyozta, hogy az alperes felelősséget kizáró rendelkezést tartalmazó általános szerződési feltételeit nem látta, az alperes nem adta át, a felperes pedig nem fogadta el, így az a felek jogviszonyában nem irányadó. Előadta, hogy a perindítást megelőzően általa készített KERMI-szakvélemény, valamint az elsőfokú eljárás során beszerzett vegyészeti műszaki szakértői vélemény egybehangzó a tekintetben, hogy a színtartóság tekintetében a

kül- és beltéri reklámballon felhasználási cél nem tér el a műszaki feltételekben megjelölt eredeti rendeltetési céltól. A PTP 26 termék alapvető követelménye a színtartósság, melynek az 1999.októberét követően szolgáltatott - távol-keletről beszerzett - anyag nem felelt meg.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta. Elsődlegesen vitatta, hogy a felperessel létrejött szállítási szerződés alapján hibásan teljesített volna. Védekezése szerint a felperesnek szállított Grabiol PTP 26 típusú műbőr a vevő rendelkezésére bocsátott műszaki feltételek szerint textil színoldalú iskolatáska, speciális szabadidőtáska rendeltetésű. Ezzel a rendeltetéssel nyilván nem azonos a felperesi - kültéri reklámtálapó - felhasználás, a rendeltetés szerinti táskák ugyanis csak időlegesen lehet időjárási hatásoknak (napfénynek, esővíznek) kitéve. Rámutatott, hogy a termék megfelel az MSZ 211/187.számú színtartóssági szabványnak is. Vitatta, hogy 1999.októbertől változás állt volna elő az általa forgalmazott - és egyébként egy tajvani cégtől vásárolt- termék minőségében, ezt minőségvizsgálatai nem támasztották alá. A felperes keresetleveléhez csatolt KERMI-szakvéleményt nem fogadta el, mivel a szolgáltatott mintákat a felperes nem az alperessel közösen vette. Vitatta az elsőfokú eljárás során kirendelt vegyészeti műszaki szakértő szakvéleményét is, mivel az nem tesz különbséget a kül- illetve beltéri felhasználás között. Vitatta a felperes azon állítását, hogy a felperes közölte volna a speciális kültéri ballon célú felhasználását, ilyen információ nem jutott el az alperes ... központjába a felperes által megjelölt ... áruház alkalmazottjától sem. Vitatta, hogy a felperes cégneve alkalmas lenne konkrét tevékenysége, illetve az alperestől beszerzett termék konkrét felhasználásának beazonosítására. A felperes saját kockázatára vette igénybe kültéri felhasználásra az eltérő rendeltetésű anyagot, az ebből eredő kárát az alperessel szemben a Ptk.4.§. (1), (4) bekezdése alapján nem érvényesítheti. Erre figyelemmel a keresetnek való helyt adás esetére kármegosztás alkalmazását kérte.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest 5.545.431,- forint illetve 10.654.636,- forint tőke, valamint a tőkeösszegek után a keresetben megjelölt késedelmi kamatok és 2.800.000,- forint perköltség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában a lefolytatott tanúbizonyítás eredményét mérlegelve (Pp.206.§.(1) bekezdés) megállapította, hogy az alperes mind a felperes ... kistételes vásárlásain, mind pedig a ... központból való rendelései során értesült a beszerzett PTP 26 anyag felperesi felhasználási céljáról. A ... („első lépcsős”) vásárlások tekintetében az elsőfokú bíróság elfogadta "D" volt alperesi alkalmazott tanúvallomását, amely szerint a ... központ tudott a felperes vásárlásainak felhasználási céljáról. A „második lépcsős” ... megrendelések esetén pedig ... volt alperesi termékmenedzser vallomása támasztotta alá, hogy a felperes telephelyén tett látogatásai során látta, hogy a PTP 26 anyagból kültéri ballonokat gyártanak. Ez utóbbi vallomása pedig egybehangzó volt a felperes alkalmazottainak tanúvallomásával is.

Ezért az elsőfokú bíróság úgy értékelte, hogy a felperesi felhasználási cél a Ptk.205.§. (1), (4) bekezdése alapján a felek közötti szerződés lényeges elemeként annak tartalmává vált, ezért a Ptk.277.§. (1) bekezdése szerint az alperes kölékszatatossággal tartozott az általa ismert célnak megfelelő felhasználásért.

A felhasználási cél ismeretétől függetlenül rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy az alperes által forgalmazott PTP 26 típusú anyag az általános rendeltetése szerinti minőségi követelményeknek sem tett eleget. Ugyanis mind a felperes kérelmére lefolytatott KERMI-vizsgálat, mind az elsőfokú eljárás során kirendelt vegyészeti műszaki szakértő véleménye rögzítette, hogy nincs külön követelmény a vízzel szembeni ellenállóság, illetve színtartóság tekintetében az iskolatáska célú, illetve a kül- és beltéri balloncélú felhasználás esetén.

Az elsőfokú bíróság ugyancsak a vegyészeti műszaki szakértői vélemény, valamint a tanúbizonyítás adatait felhasználva megállapította, hogy az alperes által 1999.szeptember 28. napját követően leszállított anyag nem felelt meg sem a törvényes, sem pedig a szerződésben kikötött kellékeknek, mivel annak színtartósága, vízzel szembeni ellenállása csekélyebb volt, mint a korábban szállított ugyanilyen anyagé. Ezért az alperes hibásan teljesített (Ptk.205.§.(1) bekezdés).

A felperes elsődleges keresete alapján az árleszállítás (Ptk.306.§.(1) bekezdés) mértékét a felperes által benyújtott selejtezési jegyzőkönyvek és a kirendelt igazságügyi könyvszakértői vélemény alapján a felperes által igényelt 50 %-os mértékben határozta meg. Ugyancsak a könyvszakértői véleményre figyelemmel tartotta alaposnak a felperes kimunkált, elmaradt haszon iránti keresetét.

Az elsőfokú bíróság az alperes kármegosztásra irányuló védekezését alaptalannak tartotta, mivel az alperes a felhasználási cél ismeretében nem figyelmeztette a felperest a célra alkalmatlan anyag szolgáltatásáról.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést - elsődlegesen - az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a kereset teljes elutasítása, míg másodlagosan a részbeni megváltoztatás és kármegosztás alkalmazása iránt.

Fellebbezésében az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból vitatta, hogy a felperes a PTP 26 termékkel kapcsolatos speciális igényt, illetve felhasználási célt jelzett volna.

Az elsőfokú ítélet bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó tevékenységéből kifogásolta, hogy az nem oldotta fel az elsőfokú eljárás során kirendelt vegyészeti műszaki szakértő szakvéleményébe foglalt ellentmondásokat. Emellett az elsőfokú bíróság a szakértő feladatát is helytelenül határozta meg, mivel annak csak azt kellett volna vizsgálnia, hogy a PTP 26 alapanyag megfelel-e a műszaki feltételekben meghatározott 3. színtartósági fokozatnak. Fenntartotta és megismételte azon érvelését, hogy teljesen más minőségi mutatókkal kell rendelkeznie egy beltéri és egy kültéri alapanyagnak, illetve egy időjárási körülményeknek kevésbé kitett alapanyagnak. Ugyanakkor maga a KERMI-vizsgálat is tartalmazta, hogy a PTP 26 alapanyag az alperes által vállalt 3. fokozatú színtartóságnak megfelel.

Fellebbezésében vitatta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy kétséget kizáróan tudott volna a felperes - anyag rendeltetésétől eltérő - speciális felhasználási céljáról, mivel azt "C" és ... volt alperesi alkalmazottak tanúvallomása semmiben nem támasztotta alá.

Érvelése szerint a felperes perbeli igénye a „második lépcsős” ... megrendeléseiből származott, így a per szempontjából teljesen lényegtelen és közömbös a korábbi, ... mintabolti („első lépcsős”) vásárlás, és az ott dolgozó alkalmazott, **"D"** vallomása. Kifejtette, hogy a vallomás a tanú feltételezéseit tartalmazza és az cáfolja **"E"**, valamint **"F"** tanúk vallomása. Változatlanul fenntartotta azon védekezését, hogy általános szerződési feltételeiben kizárta az anyag rendeltetésellenes felhasználásából eredő felelősségét, ebben a körben hivatkozott a GK.37. számú Állásfoglalásra és a BH.1997/220. szám alatti közzétett eseti döntésre. Utalt arra is, hogy a felperes a PTP 26 rendeltetéstől eltérő felhasználásával megsértette a Ptk.4.§.(1), (4) bekezdését, így keletkezett hátrányát az alperesre nem háríthatja át.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítélete helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozta. Kiemelte, hogy értékelése szerint a felperes maradéktalanul eleget tett az alperes által kifogásolt tájékoztatási -és együttműködési kötelezettségének. Az alperes által szolgáltatott PTP 26 típusú anyag viszont a korábbitól eltérő rejtett hibát tartalmazott. Rámutatott, hogy mind az alperes ... telephelye, mind pedig ... székhelye az alperes cég szervezetéhez tartozik, így bármelyik szervezeti egység tudomásszerzése az alperes tudomásszerzésének minősül.

A fellebbezés részben alapos.

Az ítélet tábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást részben a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével állapította meg, ezért a tényállásból levont jogkövetkeztetése ebben a részben megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felek között kezdetben - az 1996. évtől - adásvételi szerződés (Ptk. 365. § /1/ bekezdés); majd szállítási szerződés (Ptk. 379. § /1/ bekezdés) jött létre az alperes által gyártott (utóbb: forgalmazott) PTP 26 elnevezésű bórdíszműipari műbőr átruházására. Helyes annak megállapítása is, hogy 1999. szeptember 28.-ától az alperes a szállítási szerződést hibásan teljesítette, viszont tévedett az elsőfokú bíróság annak megítélésében, hogy az alperes tudomással rendelkezett a termék általános rendeltetésétől eltérő különös felperesi felhasználási célról.

A Ptk. 277. § /1/ bekezdése perbeli időszakban (1999. szeptember 28. - 2000. szeptember 20.) hatályos generálklauszulája szerint minden szolgáltatás valamely cél betöltésére szolgál. Így a szolgáltatásnak alkalmasnak kell lennie a rendeltetése szerinti, - avagy a szerződésben kikötött, - illetve a kötelezett által szerződéskötéskor ismert célnak megfelelő felhasználásra.

A hibás teljesítés, mint szerződésszegés (Ptk. 305. § /1/ bekezdés) nem csupán az önmagában hibás dolog átruházását, szolgáltatás nyújtását jelenti; hanem azt, hogy a szerződés alapján vállalt kötelezeti szolgáltatás nem felel meg a törvényben előírt (a rendeltetése szerinti), más jogszabályban meghatározott, avagy a szerződésben kikötött minőségi követelményeknek.

Az alperes által szolgáltatott PTP 26 anyag rendeltetése az alperes által átadott műszaki feltételek (G.40.043/2001/A/2.) szerint „textilszínoldalú iskolatáska, speciális szabadidőtáska”. A perben nem vitás tény, hogy a felperes ettől a rendeltetési céltól eltérő, más célra használta fel a műbőrt, abból kültéri (azaz: az időjárási viszontagságoknak tartósan kitett) reklámballonokat készített és értékesített külföldre.

A felek a hibás teljesítés által érintett szállítási szerződésükben felhasználási célt - kifejezetten - nem kötöttek ki. Így a hibás teljesítés eldöntése szempontjából lényeges perbeli kérdés az volt, hogy a kötelezett alperes a szerződéskötéskor ismerte-e a felperes - általános rendeltetéstől eltérő - speciális felhasználási célját. E tekintetben az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat tévesen mérlegelve állapította meg, hogy az alperes a felperes első időszakbeli vásárlásainál értesült a felhasználás céljáról. Az elsőfokú ítéletbeli megállapítás alapjául szolgáló - volt alperesi alkalmazott - **"D"** tanúvallomása (G.20.338/2008/13. tárgyalási jegyzőkönyv) - egyrészt - aggályos. Részben azért, mert a tanú - munkaviszonya megszűntének körülményei miatt (G.20.338/2008/14. szám) - érdekellentétben áll az alperessel, részben pedig azért, mert a további alperesi alkalmazottak tanúvallomásai (**"F"**, **"E"** - G.20.338/2008/17. tárgyalási jegyzőkönyv) cáfolják **"D"** felhasználási cél ismeretére vonatkozó vallomását. Másrészt a kereset szerinti hibás teljesítés a felperes évekkel későbbi „második lépcsős” vásárlásainál történt, amikor az alperes telefonos megrendelésekre ... központjából szállított a felperesnek PTP 26 bőrdíszműipari műbőrt. **"D"** felhasználási cél ismeretére vonatkozó tanúvallomása viszont az évekkel ezelőtti ... mintaboltból történt, kistételes vásárlásokra vonatkozott. A jogosulti felhasználási cél - esetleges - több évvel korábbi közlése nem hat ki ugyanazon jogosult későbbi vásárlásaira; az országban számos szervezeti egységgel rendelkező és értékesítő kötelezett a Ptk. 277. § /1/ bekezdése alapján nem köteles nyilvántartani, hogy az egyes vevői milyen célra vásároltak tőle bizonyos terméket.

Az elsőfokú bíróság tévesen értékelte az alperes termékmenedzserei (... **"C"**) tanúvallomásait is a felperesi felhasználási cél ismerete tekintetében. Az ismételt tanúkihallgatások során (G.20.338/2008/8., 13. tárgyalási jegyzőkönyv) **"C"** tanú nem tett vallomást a felperesi felhasználási célra vonatkozó tudomására, míg ... tanú úgy nyilatkozott, hogy a felperesi varrodában látta, hogy ballont varrnak, de azt nem tudta, hogy az kültéri reklámballon lesz (13. tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal). Ezekkel a tanúvallomásokkal szemben a rendeltetéstől eltérő különös felhasználási cél közlésére vonatkozó bizonyítási kötelezettségének (Pp. 164. § /1/ bekezdés) a felperes nem tudott eleget tenni **"G"** ügyvezető személyes előadásával, valamint **"H"** és **"I"** alkalmazott tanúvallomásával. Az ügyvezetői személyes előadás és a felperesi alkalmazottak tanúvallomása ugyanis - érdekeltségük miatt - kellő bizonyítékként nem értékelhető (Pp. 206. § /1/ bekezdés). **"C"** és **"B"** tanúvallomásai értékelésénél elsődlegesen nem arra kellett figyelemmel lenni, hogy ezen alperesi alkalmazottak tudomást szereztek-e a felperes ballonkészítéséről, hanem arra, hogy - az alkalmazottakon keresztül - az alperes a felhasználás helyéről (kültéri, illetve beltéri) értesült-e. A perben nem vitás tény szerint ugyanis az alperes által szolgáltatott műbőr elszíneződését az (áztató) esővízzel szembeni csekély színtartósság okozta. Az elsőfokú eljárás során lefolytatott bizonyítás anyagából viszont nem lehet azt a kétségtelen következtetést levonni, hogy az alperes ismerte - vagy: a körülmények folytán ismernie

kellett - az általa szolgáltatott PTP 26 anyag felperesi - kültéri reklámballon - felhasználási célját.

A bizonyítékok erre vonatkozó elsőfokú ítéleti mérlegelése azért is helytelen, mert a Ptk. 277. § /1/ bekezdése szerint a kötelezettnek a felhasználás célját nem a teljesítés során, hanem a szerződéskötéskor kell megismernie. Márpedig a felperes is csupán azt állította az elsőfokú eljárás során, hogy a „második lépcsős” szállításokat (és szerződéskötést) követően az alperesi alkalmazottak a gyártás során értesültek a balloncélú felhasználásról. Ez pedig nyilván nem azonos a felhasználási cél szerződéskötés kori ismeretével.

Nem volt alkalmas a felperes cégneve sem a felhasználási cél beazonosítására. Ugyan a cégnévnek (Ctv.I.15.§ (1) bekezdés) a cég alapvető tevékenységét kell tükröznie, azonban a cég a perbeli időszakban is felvehetett minden egyéb, a cégnévben külön meg nem jelölt - de ki nem zárt - tevékenységet cégjegyzékébe. Így pusztán a cégnévből nem derülhetett ki az alperes számára az átruházott termék felhasználási célja.

Ezekből következően a felperes tehát a rendeltetéséről eltérő és a kötelezett által a szerződéskötéskor nem ismert célra használta fel az alperes által forgalmazott PTP 26 anyagot, mely felhasználás következményeiért az alperes - önmagában - nem tartozhat szavatossági felelősséggel. A kötelezett ugyanis a Ptk. 305. § /2/ bekezdése alapján azért szavatol, hogy a szolgáltatott dologban a teljesítéskor megvannak a törvényben és a szerződésben meghatározott tulajdonságok (kellékszavatosság).

Azonban az alperes által az 1999. szeptember 28. napjától szolgáltatott PTP 26 anyag - az elsőfokú bíróság helytálló megállapítása szerint - a rendeltetésének sem felelt meg. Az elsőfokú bíróság helyesen utalt a KERMI vizsgálat eredményére, valamint az elsőfokú eljárás során kirendelt vegyészeti műszaki szakértő szakvéleményére (G.40.084/2004/14. szám), amely szerint annak színtartóssága elégtelen volt. Így helyes az elsőfokú bíróság azon jogkövetkeztetése is, hogy a rendeltetésének meg nem felelő anyagot szolgáltató alperes hibásan teljesített (Ptk. 305. § /1/ bekezdés).

A hibás teljesítés jogkövetkezményeként a felperes egyrészt árleszállítást (Ptk. 306. § /1/ bekezdés) kért. A bírói gyakorlat szerint (GK. 47. számú állásfoglalás, BH.1995/92., BH.1985/394., Győri Ítéltábla Gf.II.20.379/2006/4.) az árleszállítás rendeltetése a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti, a hibás teljesítés folytán megbomlott értékegyensúly helyreállítása, melynek meghatározása során az ellenszolgáltatásból kell kiindulni. Figyelembe kell azonban venni az eset összes körülményeit, így a hiba jellegét, mértékét, az áru használhatóságát. Ezekből következően a hiba értékcsökkentő hatásával arányosan kell eldönteni, hogy az ár mennyivel legyen kisebb. Más mellett az árleszállítás mértéke meghatározásánál figyelembe veendő körülmény, hogy a jogosult mennyiben járult hozzá (az adott esetben: a rendeltetésről eltérő felhasználással) az egyébként meglévő kellékhiba súlyosbodásához, a szolgáltatás értékvesztéséhez. A jogosult ilyen hozzájárulása arányában nyilvánvalóan nem igényelheti az értékegyensúly helyreállítását. Annak a jogosultnak a hibátlan teljesítéshez fűződő érdeke, amely a rendeltetéséről eltérő célra használja fel a kötelezett által szállított árut, nem indokol azonos védelmet azzal, akinek

szolgáltatott termék csak és kizárólag a kellékhiba folytán válik a rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná. Ugyanis a szavatossági igényérvényesítésnek is korlátja azok rendeltetésszerű gyakorlása, mivel a polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeinek megfelelően kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni (Ptk. 4. § /1/ bekezdés). A szavatossági igény érvényesítése nem eredményezhet tehát öncélú, visszaélészerű joggyakorlást. A hibás teljesítés esetén a szavatossági jogok a jogosult érdekeit védik ugyan, de azok gyakorlása csak akkor rendeltetésszerű, ha nem eredményezik a kötelezett méltánytalan érdeksérelmét (BDT.2000/227., BH.1998/378.).

A kifejtettek szerint az árleszállítás mértékének meghatározása több bizonyított tény - és esetbeli körülmény mérlegelésén (Ptk. 206. § /1/ bekezdés) alapuló jogkérdés, melynél kiindulópont lehet a szerződéssel szolgáltatni vállalt dolog (műszaki) tulajdonságaiban és árviszonyiban szakértelemmel rendelkező szakértő szakvéleménye.

A felperes keresetében az alperestől vásárolt anyag (tartozásaival csökkentett) bruttó vételára 50 %-át igényelte árleszállításként. Az elsőfokú bíróság által kirendelt igazságügyi könyvszakértő utóbb többször kiegészített szakvéleményében (G.40.084/2004/40.) ezt az árleszállítási igényt azért tartott alaposnak, mert a hiba miatt selejtezett áru mennyisége (214 db) az összes időszak termelés (430 db) mintegy 50 %-át jelentette; figyelembe véve a felperes által a selejtezés miatt elszámolt ráfordítás (értékvesztés és selejtezés miatti elszámolás) összegét (6.378.690 Ft) is. Az árleszállítás mértékének meghatározása azonban bördíszműipari műbőr hibás teljesítése esetén nem könyvszakértői feladat, hanem vegyészeti műszaki szakértői (Pp. 177. § /1/ bekezdés). Ezért az ítéletábra - az árleszállítás tekintetében - az elsőfokú eljárásban kirendelt vegyészeti műszaki szakértő szakvéleményét kiegészítette. A vegyészeti műszaki szakértő kiegészítő véleményében (Gf.10. szám) több esetbeli körülményt mérlegelve nem tért el a könyvszakértő véleményétől és a „felelősség megosztás” 50 - 50 %-os arányát méltányosnak nevezte.

Ugyanakkor az árleszállítás mértékének megállapítása, a felelősség- megosztás, illetve a kárviselés nem szakértői, hanem bírói feladat.

A polgári perrendtartás pedig nem ismeri a kötött bizonyítási rendszert (Pp. 3. § /5/ bekezdés), a bizonyítási eszközök között (Pp. 166. § /1/ bekezdés) nem tesz különbséget, és azok között nem állít fel rangsort (BH.2006/360.). Ezért a szakértői vélemény is csak egy a bizonyítékok közül, melyet a bíróságnak a többi bizonyítékkal egybevetve kell értékelnie a tényállás megállapításánál (Pp. 206. § /1/ bekezdés). Nincs tehát eljárásjogi akadálya, hogy a bíróság - különösen: a szolgáltatás - ellenszolgáltatás közötti értékegyensúly megteremtését célzó árleszállítási igénynél - a perben feltárt egyéb bizonyítékokat mérlegelve eltérjen a szakértői vélemény megállapításától (Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.21.653/2006/3., Gfv.X.30.056/2007/5., Fővárosi Ítéletábra 3.Pf.20.589/2007/5., Debreceni Ítéletábra Gf.IV.30.038/2007/6.).

Jelen esetben pedig az árleszállítás kérdésében való vélemény-nyilvánításnál sem a könyvszakértő, sem pedig a vegyészeti műszaki szakértő nem volt figyelemmel arra, hogy a

kellékhiba következményeinek súlyosbodásához a felperes jelentős mértékben járult hozzá a rendeltetéstől eltérő célú - tartós időjárási igénybevétellel járó - kültéri felhasználással. Csak a bírói mérlegelés körébe tartozik annak megítélése, hogy a rendeltetésének sem megfelelő minőségű áru rendeltetésétől eltérő célú felhasználása esetén a jogosult rendeltetésszerű használathoz fűződő érdekeinek védelme milyen összegű árleszállítást tesz szükségessé, és mi az a mérték, melyen túl az árleszállítás már a szavatossági jogok visszaélészerű gyakorlását jelenti. Az ítéletábra ezeket a körülményeket egybevetve mérlegelve arra a meggyőződésre jutott (Pp. 206. § /1/ bekezdés), hogy a felperest 25 %-os mértékű (2.772.716 Ft) árleszállítás illeti meg.

A fellebbezésben az alperes általános szerződési feltételei felelősséget kizáró rendelkezésére kellő alap nélkül hivatkozott, mivel annak elfogadását a felperes vitatta.(Ptk.205.§ (3) bekezdés)

A felperes a hibás teljesítés jogkövetkezményeként - az objektív alapú - szavatossági igényen túl a Ptk. 310. §-a alapján a hibás teljesítéssel okozott kárként (Ptk. 310. §) elmaradt hasznát is igényelte a vevőjével kötött, felbontott szállítási szerződés után. A szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség szabályai a Ptk. 318. § /1/ bekezdése alapján azonosak a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségi szabályokkal. Így alkalmazandó a Ptk. 340. §-a, amely szerint a károsult a kár elhárítása, illetve csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, és nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget. Ennek a törvényi rendelkezésnek a tartalmát a PK.36. szám állásfoglalás úgy határozza meg, hogy amennyiben a károkozó magatartás előidézésében, a kár bekövetkezésében, a kár súlyosbodásában elvárható magatartást elmulasztó károsult is közrehatott, a magatartásának következményeit a károsult maga tartozik viselni.

Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul vetette el az alperes kármegosztásra irányuló védekezését, mivel a másodfokú eljárásban módosított tényállás szerint az alperes nem szerzett tudomást a felperesi felhasználási célról.

A felperes - a fent részletesen kifejtettek szerint - a műszaki feltételekben közölt rendeltetéstől eltérő célú felhasználással maga is jelentős mértékben hozzájárult - az alperes által szolgáltatott anyagban kétségtelenül meglévő - kellékhiba következményeinek súlyosbodásához. Kültéri felhasználás hiányában a PTP 26 szintartóssági fogyatékosága a felperesnek nem okozott volna vagyoni hátrányt (Ptk. 355. § /1/, /4/ bekezdés). A rendeltetéstől eltérő felhasználás tehát az adott helyzetben elvárható magatartás figyelmen kívül hagyásának minősül.

Emellett a Ptk. 283. § /1/ bekezdése (általános szabályként) a jogosult számára előírja a teljesítés ellenőrzésének kötelezettségét. Ezt a törvényi szabályt a szállítási szerződéseknél a Ptk. 383. § /3/ bekezdése úgy részletezi, hogy a megrendelő a megfelelő teljesítésről való meggyőződés érdekében a termék mennyiségi és minőségi vizsgálatát is köteles elvégezni. A minőségi vizsgálatot köteles haladéktalanul, de legkésőbb az átvételtől számított 8 nap alatt

megkezdeni, és azt a megvizsgáláshoz szükséges idő alatt folyamatosan elvégezni. A 383. § /4/ bekezdése szerint pedig az észlelt minőségi hibát annak felfedezése után a szállítóval haladéktalanul közölni kell, és egyben a szavatossági igényt is meg kell jelölni.

A teljesítés ellenőrzésének elmulasztása - különösen a megrendelt áru felhasználásával készült termék továbbértékesítéséből eredő elmaradt haszon esetén - a kárenyhítési kötelezettség (Ptk.340.§.) elmulasztásának minősül, mely a kötelezett szerződésszegéssel okozott kár megtérítése alóli (részbeni) mentesülését eredményezheti. Jelen esetben a felperes szervezeti képviselőjének személyes előadása szerint a PTP 26 anyag minőségét saját módszerekkel (pl. gyűrögetéssel, csavarással - G.40.084/2004/7. tárgyalási jegyzőkönyv) ellenőrizték. Ebből azonban a termékét kültéri felhasználásra értékesítő felperes nem vonhatott le kellően alapos következtetést arra, hogy a PTP 26 anyag a műszaki feltételekben közölt rendeltetéstől eltérő célra használható fel. Így a felperes az alperesi teljesítés ellenőrzése, az alperes által szolgáltatott termék rendeltetésétől eltérő célú felhasználásra alkalmassága megítélése tekintetében nem úgy járt el, ahogy gazdálkodó szervezettől általában elvárható. Ezért elmaradt haszna megtérítését teljes egészében nem igényelheti, a fellebbezés helyes érvelése szerint kármegosztásnak van helye. Ennek mértékét az ítélet tábla - figyelemmel a kellékhibára, a rendeltetésétől eltérő célú felhasználásra, és a szükséges megvizsgálás elmulasztására - az egyenlő 50 - 50 %-os mértékben határozta meg.

Ezekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján részben megváltoztatta, és az alperest terhelő marasztalás tőkeösszegét 8.100.034 Ft-ra leszállította. Ebből 2.772.716 Ft részösszeg után 2000. október 3. napjától - míg 5.327.318 Ft részösszeg után a 2000. december 23. napjától a kifizetés napjáig köteles megfizetni az alperes - késedelmes időszakonként - a Ptk. 301. § /1/ bekezdésében, valamint a 301/A. § /1/ - /2/ bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamatot.

A felperes az elsőfokú eljárás során 750.000 Ft kereseti- és 750.000 Ft fellebbezési illetéket rótt le. 100.062 Ft szakértői- és tolmácsdíjat előlegezett. 420.000 Ft perköltsége merült fel a két megelőző másodfokú eljárás során (együtt: 2.020.062 Ft). Az alperes az elsőfokú eljárás során 56.304 Ft szakértői díjat előlegezett, 900.000 Ft fellebbezési illetéket rótt le, ezenkívül 300.000 Ft másodfokú perköltsége merült fel a megelőző fellebbezési eljárás során (együtt: 1.256.304 Ft). Az ítélet tábla a felek elsőfokú eljárásban felmerült - ügyvédi munkadíjból álló - perköltségét az eljárás megindításakor hatályos 8/2002. (III.30.) IM. rendelet alapján 720.000 Ft + Áfa (864.000 Ft) összegben határozta meg személyenként. Ezzel a felperes teljes elsőfokú perköltsége 2.884.620 Ft, az alperesé 2.121.304 Ft volt.

A per tárgyának értéke az elsőfokú eljárásban 18.206.453 Ft-ban határozható meg, a felperes keresetfelemelésével (G.40.084/2004/18.). Ehhez képest a felperes keresete 45 %-os arányban, 8.100.034 Ft erejéig volt alapos. Így elsőfokú perköltsége 45 %-át, 1.298.079 Ft-ot igényelheti az alperestől, míg az alperes elsőfokú perköltsége 55 %-át, 1.166.167 Ft-ot a felperestől (Pp. 78. § /1/ bekezdés). Ezen összegek Pp. 81. § /1/ bekezdése szerinti egybeszámításával a felperes 131.912 Ft elsőfokú perköltséget igényelhet az alperestől, melyre az ítélet tábla az elsőfokú ítéletben meghatározott perköltséget leszállította.

Az alperes fellebbezése - a fellebbezési perértékhez viszonyítva - 50 %-os arányban volt alapos. Így a Pp. 81. § /1/ bekezdése alapján mindkét fél viseli a másodfokú eljárásban felmerült perköltségét. Az alperes fellebbezése az Itv. 51. § /1/ bekezdése alapján illetékmentes volt, ezért a sürgősen lerótt 900.000 Ft fellebbezési illetéket az Itv. 80. § /1/ bekezdés i./ pontja alapján igényelheti vissza az illetékügyben eljáró hatóságtól.

A vegyészeti műszaki szakértő szakvéleménye kiegészítéséért szakértői díjat nem számított fel, ezért a másodfokú bíróság a felperes által elnöki letétbe helyezett szakértői díj visszautalásáról rendelkezett.

Győr, 2009. szeptember 2.

Dr. Szalai György sk.
tanács elnöke

a **Dr. Ferenczy Tamás sk.**
előadó bíró

Dr. Hammer Sándor sk.
bíró

A kiadmány hitelül
kiadó: